

Groene bedoelingen stuiten op verzet van burgers, hoe kunnen we de energietransitie dan realiseren?

Politieke partijen die hard inzetten op een energietransitie, hebben tijdens de campagne de wind niet in de zeilen. Windmolens op land liggen onder vuur, evenals biomassacentrales en Groningers zitten niet te wachten op een kerncentrale. Komt het zo wel goed met de energietransitie?

Bard van de Weijer 12 maart 2021, 19:27

Windmolens van Vattenfall bij Middenmeer in Noord Holland. Weinig burgers zijn blij met windmolens in hun omgeving. Beeld Freek van den Bergh / de Volkskrant

In de wateren rond de Amsterdamse eilandwijk IJburg komen toch geen windturbines. Het stadsbestuur is gezwicht voor het felle verzet van bewoners de afgelopen maanden en besloot donderdag naar een andere locatie uit te zien.

Een gebeurtenis die het grootste deel van Nederland voor kennisgeving zal aannemen, behalve GeenStijl misschien, dat zich de afgelopen weken vrolijk maakte om de hypocriete Teslarijdende Amsterdamse Nimby's (Not in my backyard) die wel GroenLinks stemmen, maar geen windturbine in hun buurt verdragen.

De Amsterdamse 'windmolen-gate' staat voor meer. Onder de Nederlandse bevolking leeft breed verzet tegen alle mooie plannen om klimaatverandering tegen te gaan, die – toeval of niet – tijdens deze verkiezingscampagne aan de oppervlakte komt en de vraag opwerpt of het ooit goedkomt met de energietransitie.

Zie VVD-leider en premier Mark Rutte. Hij ontlokte na het eerste verkiezingsdebat twee weken geleden op RTL een storm van kritiek met zijn idee voor een kerncentrale in Groningen. Energie in overvloed, met nauwelijks CO₂-uitstoot, betoogde Rutte. Maar het protest uit de provincie was zo hevig dat hij zijn plan snel introk. Exit Groninger kerncentrale.

En dan was er begin deze week nog de aanval op Jesse Klaver. De voorman van GroenLinks, die de afgelopen jaren zo soepel surfde op de groene golven van de energietransitie die Nederland overspoelt, ging maandag bijna kopje in *Nieuwsuur* onder na kritische vragen over de voorliefde van zijn partij voor biomassacentrales.

Hypocrisie

Een oud-politicus van GroenLinks verweet de partij in het tv-programma ambivalentie en hypocrisie ten aanzien van biomassa, dat lang niet zo klimaatvriendelijk is als lang verondersteld. En dat trouwens ook nog eens behoorlijk vervuilend is. Niet de thema's waarmee GroenLinks zichzelf graag op de borst klopt.

Extra probleem: juist onder veel GroenLinkswethouders is het aantal biomassacentrales de laatste jaren aangezwollen tot ruim 383, waarvan 118 in aanbouw, becijferde *de Volkskrant* onlangs. Waarom stopt GroenLinks niet meteen met biomassa?, wilde de oud-politicus weten. Klaver had geen pasklaar antwoord. Waarop *Nieuwsuur*-presentator Jeroen Wollaars het biomassavuurtje verder opstookte door te refereren aan een enquête onder GroenLinks-kiezers, van wie ruim 40 procent sluiting van de centrales eist.

Klaver weigerde te beloven dat alle biomassacentrales dichtgaan. Dat kan simpelweg niet, zei hij, omdat veel mensen voor hun warmte afhankelijk zijn van deze vorm van energievoorziening. En (dit zei Klaver niet, maar hij dacht het mogelijk wel) ook GroenLinksstemmers willen 's ochtends vast graag warm douchen.

De Amsterdamse windturbines verdwijnen trouwens niet van het toneel, net als de biomassacentrales. De gemeente Amsterdam zoekt nu elders een plekje voor ze. Wat bij inwoners van Amsterdam-Zuidoost tot de verzuchting leidde dat zij 'hun' ingeplande molens ook wel kwijt willen. 'Onze wijk is net zo dichtbevolkt, grenzend aan net zulke bijzondere natuur', schreef een bewoonster op de opiniepagina van *de Volkskrant*.

Als deze verkiezingscampagne één ding laat zien is het dat de energietransitie leeft, zowel onder de bevolking als onder bestuurders. Maar de afgelopen weken is ook meer dan voorheen het verzet zichtbaar

geworden **tegen consequenties daarvan**. Vraag de burger of hij wil dat de energievoorziening duurzamer wordt en velen zullen de duimen in de lucht steken. Maar zodra de benodigde windmolens en zonneparken te dicht in de buurt komen, worden spreekgestoelten en barricades beklommen. En druipen bestuurders niet zelden af met hun mooie groene plannen.

Burgerverzet loont

Dat burgerverzet loont, bleek de afgelopen maanden ook al bij de plannenmakerij rond de zogenoemde RESsen oftewel Regionale Energiestrategieën. Volgens deze RESsen moeten dertig regio's plannen maken voor het opwekken van 35 terawattuur aan groene stroom op land, ruim een kwart van het huidige jaarverbruik. Gemeenten die overwegen windturbines te plaatsen, konden bijna steevast rekenen op weerstand onder inwoners. In een aantal gevallen boekten zij succes; onder meer De Ronde Venen, Weesp en Zutphen schraptten omstreden zoeklocaties.

Uit angst voor verzet plannen regio's nu vooral parken met zonnepanelen in, die geen geluid produceren en minder horizonvervuiling veroorzaken. Een voorkeur die leidt tot minstens een miljard euro aan extra kosten, vanwege de nieuwe kabels die nodig zijn om de vaak afgelegen zonneparken te kunnen aansluiten op het stroomnet.

Praktische bezwaren

Goede groene bedoelingen stuiten dus vaak op praktische bezwaren. Begrijpelijk; een windturbine om de hoek betekent meestal geen verhoging van het woongenot. Tegelijkertijd is Nederland zo dichtbevolkt dat het lastig wordt de klimaatdoelen te halen als niemand groene energieopwekking in de buurt wil.

Burgers willen dus geen windturbines, geen zonneparken en ook geen kerncentrale. Maar wat dan wel? Kunnen we ons spectaculaire

energieverbruik handhaven en in 2050 volledig CO2-vrij zijn zonder extra windturbines op land?

Tegenstanders wijzen op de flinke lap zee waarop zonder al te grote gevolgen voor het land-landschap veel windstroom geoogst kan worden. Over de vraag of dit genoeg is (al dan niet met bijvoorbeeld de import van groene waterstof uit Noord-Afrika), lopen de meningen uiteen.

Dat het landschap op de schop gaat, is zo goed als onvermijdelijk, stelt onder anderen transitiehoogleraar Jan Rotmans. Nederland staat volgens hem voor een van de grootste ruimtelijke opgaven om groene energie zo goed mogelijk in te passen.

Een makkelijke oplossing is er niet. Het zou helpen als politici in de laatste dagen voor de verkiezingen niet alleen hun duurzame ambities uitspreken, maar de kiezer ook duidelijk maken dat de energietransitie ook offers vergt.